

Lietuvos
vyriausiojo
archyvaro
tarnyba

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA

IŠBLAŠKYTAS DOKUMENTINIS PAVELDAS –
IDENTIFIKAVIMAS, PRIEINAMUMAS, TYRIMAI, SKLAIDA

INTERNATIONAL CONFERENCE

DISPLACED DOCUMENTARY HERITAGE – IDENTIFICATION,
AVAILABILITY, RESEARCH, AND DISSEMINATION

2021-09-21–2021-09-22

KONFERENCIJOS PROGRAMA

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, posėdžių salė
Mindaugo g. 8, Vilnius

Nuotolinio prisijungimo [nuoroda](#):

PIRMOJI KONFERENCIJOS DIENA 2021-09-21

9.00–9.30	DALYVIŲ REGISTRACIJA (PRISIJUNGIMAS)
Konferenciją moderuoja doc. dr. Juozapas Blažiūnas	
9.30–9.40	KONFERENCIJOS ATIDARYMAS. Sveikinimo žodis. Lietuvos vyriausioji archyvarė Kristina Ramonienė Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto dekanas prof. dr. Rimvydas Laužikas
9.40–12.00	PLENARINIAI PRANEŠIMAI
9.40–10.10	Prof. dr. Zigmantas Kiaupa , Lietuvos mokslų akademijos narys Sąjūdžio meto domesys išsklaidytomis Lietuvos kultūros vertybėmis
10.10–10.40	Dr. hab. Anna Krochmal , Lenkijos vyriausiosios valstybės archyvų valdybos Archyvų veiklos populiarinimo departamento vyriausioji specialistė Lenkijos archyvinis paveldas užsienyje – saugojimas, populiarinimas ir mokslinis potencialas
10.40–11.10	Arvydas Reneckis , kino dokumentalistas, Amerikos lietuvių televizijos redaktorius ir kūrėjas Filmuotas Amerikos lietuvių paveldas, jo išsaugojimas ir sklaida
11.10–11.40	Plenarinių pranešimų aptarimas, diskusija
11.40–12.30	PERTRAUKA

I SESIJA

LIETUVIŲ DIASPOROS ARCHYVAI: PASTANGOS IŠSAUGOTI

12.30–12.55	Kristina Lapienytė, dr. Robertas Vitas , Lituanistikos tyrimo centras Jungtinėse Amerikos Valstijose Iššūkiai, su kuriais susiduria išeivijos lietuvių paveldo saugojimo įstaigos. Lituanistikos tyrimo centras
-------------	--

12.55–13.20	Dr. Daiva Dapkutė , Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių išeivijos institutas Lietuvių diasporos archyvinis paveldas: pažinimo, susigrąžinimo ir tyrimo problemos
13.20–13.45	Prof. dr. Dalia Kuizininė , Vytauto Didžiojo universitetas Išeivijos rašytojų archyvai – paieška, saugojimas ir sklaida
13.45–14.10	Dr. Jolanta Mažylė , Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas Gedgaudų asmeninio archyvo kelionė į Lietuvą
14.10–14.35	Jūratė Ivanauskienė , Maironio lietuvių literatūros muziejus Bernardo Brazdžionio rinkinys, sklaida, ypatumai
14.35–15.00	Dr. Asta Petraitytė-Briedienė , Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių išeivijos institutas Lietuvos diplomatų archyvų likimai (išsaugojimas, susigrąžinimas, tyrinėjimai, sklaida)
15.00–15.25	Dr. Giedrė Milerytė-Japertienė , Lietuvos nacionalinis muziejus Mano migracijos istorija: projektinės veiklos dabarties išeivijos veiklos dokumentavimui
15.25–15.45	Pranešimų aptarimas, diskusija

ANTROJI KONFERENCIJOS DIENA 2021-09-22

9.30–10.00	DALYVIŲ REGISTRACIJA (PRISIJUNGIMAS)
------------	---

II SESIJA

IŠBLAŠKYTŲ DOKUMENTŲ KELIAIS: PAIEŠKA, SUSIGRĄŽINIMO GALIMYBĖS IR TYRIMŲ REZULTATAI (1)

10.00–10.25	Dr. Daiva Lukšaitė , Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba Valstybės archyvų vykdomos ne Lietuvoje saugomo dokumentinio paveldo paieškos: ką esame praradę ir ką pavyko susigrąžinti?
10.25–10.50	Viktoras Bilotas , Vytauto Didžiojo universitetas Su Lietuva susijęs 1773–1923 m. dokumentinis paveldas Sibiro archyvuose
10.50–11.15	Dr. Vitalija Stravinskienė , Lietuvos istorijos institutas Vilniaus vertybių grąžinimo iš Rusijos problema – 1918–1939/1940 metų patirtys
11.15–11.40	Doc. dr. Juozapas Blažiūnas , Lietuvos literatūros ir meno archyvas Po Antrojo pasaulinio karo Baltarusijai perduotų Lietuvos atminties institucijų archyvinių dokumentų tyrimas
11.40–12.05	Dr. Dalia Cidzikaitė ir Valda Budreckaitė , Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka Tarptautinis projektas „Migracija mene ir moksle“ – naujos teminės kolekcijos lietuviškojo segmento sukūrimas

12.05–12.30	Pranešimų aptarimas, diskusija
12.30–13.00	PERTRAUKA
III sesija	
IŠBLAŠKYTŲ DOKUMENTŲ KELIAIS: PAIEŠKA, SUSIGRAŽINIMO GALIMYBĖS IR TYRIMŲ REZULTATAI (2)	
13.00–13.25	Prof. dr. (HP) Arvydas Pacevičius , Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas Vilniaus universiteto (1579–1832 m.) dokumentinis paveldas: išsklaidymo būdai, etapai, geografija
13.25–13.50	Dr. Ernestas Vasiliauskas , Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas Lietuvos latvių diasporos egodokumentai ir ikonografiniai šaltiniai – Šiaulių „Aušros“ muziejaus rinkinys
13.50–14.15	Virginijus Jocy s, Lietuvos valstybės istorijos archyvas Įvairių institucijų, tyrėjų kompetencijų jungtis tikslinant ir tiriant asmenybių gyvenimo ir kūrybos palikimą. Martyno Mažvydo atvejis
14.15–14.40	Doc. Dr. Judita Puišo , Kauno technologijos universitetas Skarulių Šv. Onos parapijos metrikų knygos
14.40–15.00	Pranešimų aptarimas, diskusija
15.00–15.20	KONFERENCIJOS UŽDARYMAS

ITINERARY OF THE CONFERENCE

Office of the Chief Archivist of Lithuania, Meeting Hall
Mindaugo St. 8, Vilnius

Link for connection [online](#):

1ST DAY OF THE CONFERENCE 21-09-2021

9.00–9.30	REGISTRATION OF PARTICIPANTS (CONNECTING ONLINE)
Moderator of the Conference dr. Juozapas Blažiūnas	
9.30–9.40	OPENING OF THE CONFERENCE. Welcome Speech. Kristina Ramonienė, Chief Archivist of Lithuania Dr. Rimvydas Laužikas, Professor, Dean of the Faculty of Communication at Vilnius University
9.40–12.00	PLENARY SPEECHES
9.40–10.10	Dr. Zigmantas Kiaupa, Professor , Member of the Lithuanian Academy of Science Consideration for the displaced valuables of the Lithuanian culture during the period of the reform movement Sąjūdis
10.10–10.40	Dr. hab. Anna Krochmal , Chief Specialist of the Department of Popularization of Archival Activities at the Central Direction of the State Archives of Poland Polish archival heritage abroad – preservation, popularization and its scientific potential
10.40–11.10	Arvydas Reneckis , author of documentary films, editor and founder the American Lithuanians' TV Video heritage of American Lithuanians, its preservation and dissemination
11.10–11.40	Discussions on the plenary speeches
11.40–12.30	BREAK

1ST SESSION

ARCHIVES OF THE LITHUANIAN COMMUNITIES ABROAD: EFFORTS TO PRESERVE

12.30–12.55	Kristina Lapienytė, dr. Robertas Vitas , Lithuanian Research and Studies Center in the USA Challenges faced by the offices, involved in the preservation of the Lithuanian emigration heritage. Lithuanian Research and Studies Center
-------------	--

12.55–13.20	Dr. Daiva Dapkutė , Lithuanian Emigration Institute at Vytautas Magnus University Archival heritage of the Lithuanian community abroad: issues of knowledge, retrieval and research
13.20–13.45	Prof. dr. Dalia Kuiziniėnė , Vytautas Magnus University Archives of emigrant writers – the search, preservation and dissemination
13.45 –14.10	Dr. Jolanta Mažylė , Faculty of Communication at Vilnius University Journey of the personal archive of the Gedgaudas family to Lithuania
14.10–14.35	Jūratė Ivanauskienė , Maironis Lithuanian Literature Museum Bernardas Brazdžionis' collection, its dissemination and characteristics
14.35–15.00	Dr. Asta Petraitytė-Briedienė , Lithuanian Emigration Institute at Vytautas Magnus University Fate of the archives of Lithuanian diplomats (preservation, retrieval, research and dissemination)
15.00–15.25	Dr. Giedrė Milerytė-Japertienė , National Museum of Lithuania The story of my migration: various projects for documentation of the activities of the Lithuanian community abroad
15.25–15.45	Discussions on the speeches

2ND DAY OF THE CONFERENCE 22-09-2021

9.30–10.00	REGISTRATION OF PARTICIPANTS (CONNECTING ONLINE)
-------------------	---

2ND SESSION

FOLLOWING THE PATHS OF THE DISPLACED DOCUMENTS: THEIR SEARCH, POSSIBILITIES OF RETRIEVAL AND RESULTS OF RESEARCH (1)

10.00–10.25	Dr. Daiva Lukšaitė , Office of the Chief Archivist of Lithuania Search for the archives preserved abroad, performed by the State Archives: what has been lost and what has been retrieved?
10.25–10.50	Viktoras Bilotas , Vytautas Magnus University Lithuania related documentary heritage, dating back to 1773–1923, in the Archives of Siberia
10.50–11.15	Dr. Vitalija Stravinskienė , Lithuanian Institute of History Problems related to the retrieval of Vilnius valuables from Russia – practices of the 1918–1939/1940 period
11.15–11.40	Doc. dr. Juozapas Blažiūnas , Lithuanian Archives of Literature and Art Research of archival documents, produced by memory institutions of Lithuania, and transferred to Belarus Archives after the World War II

11.40–12.05	Dr. Dalia Cidzikaitė and Valda Budreckaitė , Martynas Mažvydas National Library of Lithuania International project on "Migration in the Art and the Sciences" – creation of the Lithuanian segment in the modern thematic collection
12.05–12.30	Discussions on the speeches
12.30–13.00	BREAK

3RD Session

FOLLOWING THE PATHS OF THE DISPLACED DOCUMENTS: THEIR SEARCH, POSSIBILITIES OF RETRIEVAL AND RESULTS OF RESEARCH (2)

13.00–13.25	Prof. dr. (HP) Arvydas Pacevičius , Faculty of Communication at Vilnius University Documentary heritage of Vilnius University (1579–1832 m.): ways of displacement, its stages and geographic locations
13.25–13.50	Dr. Ernestas Vasiliauskas , Institute of Baltic Region History and Archaeology at Klaipėda University Ego-documents and iconographic sources of the Latvian community in Lithuania – collection of Šiauliai Aušros Museum
13.50–14.15	Virginijus Jocys , Lithuanian State Historical Archives Linking the competences of various institutions and researchers in the revision and investigation of the life and creative activity heritage of individuals. Martynas Mažvydas case
14.15–14.40	Dr. Judita Puišo, Associated Professor , Kaunas University of Technology Metrical books of St. Ann's parish in Skaruliai
14.40–15.00	Discussion on the speeches
15.00–15.20	CLOSING THE CONFERENCE

PLENARINIAI PRANEŠIMAI

Plenary speeches

Prof. Zigmantas Kiaupa
(Lietuvos mokslų akademijos narys):
**Sąjūdžio meto domesys išsklaidytomis
Lietuvos kultūros vertybėmis**

Prof. Zigmantas Kiaupa
Professor, Member of the Lithuanian
Academy of Science:
**Consideration for the displaced valuables
of the Lithuanian culture during the
period of the reform movement Sąjūdis.**

Jau nuo XVIII a. istorikai ir kiti Lietuvos praeitimi besidomintys asmenys siekė pažinti po pasaulį išsklaidytas Lietuvos kultūros vertybes. Daugiausiai tai buvo individualios pastangos, sovietmečiu atsirado ir institucijų veiksmų (Lietuvos metrikos atvejis). Sąjūdžio metu sustiprėjęs domesys išsklaidytomis Lietuvos kultūros vertybėmis patyrė reikšmingus pokyčius. Šalia pavienių šių vertybių paieškų entuziastų tų vertybių paiešką ir grąžinimą į Lietuvą savo veiklos tikslu skelbė 1988 m. atsikūrusi Lietuvos istorijos draugija. Visuomeninė draugija susilaukė Lietuvos kultūros vertybes saugančių valstybės institucijų paramos. 1990 m. vasarą surinkta medžiaga buvo perduota Lietuvos-Sovietų Sąjungos derybų delegacijai. Lietuvos kultūros vertybių grąžinimo klausimas buvo derybų programoje, tapo valstybės reikalu. Delegacijoje dirbo humanitarinių, mokslo ir švietimo ekspertų grupė, buvo tęsiama medžiagos paieška, susipažinama su 1920 m. Lietuvos bei Lenkijos derybų su Rusija šiuo reikalu patirtimi. 1991 m. rugsėjį Maskvoje numatytas derybų ekspertų posėdis neįvyko dėl rugpjūčio pučo pasekmių. 1992 m. sausį darbą pradėjusios Lietuvos-Rusijos derybų delegacijos darbo programoje kultūros vertybių klausimo nebeliko.

As early as in the 18th century, both historians and people interested in Lithuania's past strived to get to know about the cultural valuables of Lithuania, scattered around the world. In most cases, those were the efforts of individuals. However, during the soviet period some institutional effort was made (the Lithuanian Metrica case). During the reform movement Sąjūdis, the attention towards the displaced valuables

of the Lithuanian culture underwent significant changes. Besides the enthusiastic individuals, searching for such valuables, the Lithuanian Society of History, which was restored in 1988, proclaimed the search and retrieval of these valuables as their main goal. The public organisation received the support of the state institutions, involved in the preservation of cultural valuables of Lithuania. In the summer of 1990, the entire material collected was handed over to the Lithuanian delegates, who were authorised to negotiate with the representatives of the Soviet Union. The issue of retrieval of Lithuanian valuables was on the agenda of the negotiations, and it has become a matter of national importance. A group of experts in humanitarian, scientific and educational areas were among the delegates. They continued the search for the material and, also, were getting acquainted with the practices of 1920, when Lithuanian and Polish delegates were negotiating the same issues with Russia. In September 1991, the planned meeting of the experts in Moscow did not take place because of the consequences of the coup d'état in August. In January 1992, the Lithuania – Russia negotiations were resumed, but the issue of the cultural valuables was not on the agenda.

Dr. hab. Anna Krochmal
(Lenkijos vyriausiosios valstybės archyvų
valdybos Archyvų veiklos populiarinimo
departamento vyriausioji specialistė):
**Lenkijos archyvinis paveldas užsienyje –
saugojimas, populiarinimas ir mokslinis
potencialas**

Dr. hab. Anna Krochmal,
Chief Specialist of the Department of
Popularization of Archival Activities at the
Central Direction of the State Archives of Poland:
**Polish archival heritage abroad – preservation,
popularization and its scientific potential.**

Jau daugiau nei 20 metų Lenkijos valstybės archyvai vykdo ilgalaikę programą, kuria remia lenkų diasporą daugiau nei 20-yje emigracijos centrų keliose Europos valstybėse, taip pat Šiaurės ir Pietų Amerikoje. Seniausios lenkų emigracijos institucijos buvo įkurtos 19-ame amžiuje (lenkų biblioteka Paryžiuje, lenkų muziejus Rapersvilyje Šveicarijoje), kitos buvo įkurtos tarpukariu, II pasaulinio karo metu ar karui pasibaigus.

Lenkų diasporos archyvai papildo šaltinius Lenkijoje, kadangi daug Lenkijos dokumentinio paveldo buvo prarasta per padalijimus ir abu

pasaulinius karus. Lenkų diasporos sukauptas dokumentinis paveldas gali tapti įvairių tyrimų pagrindu. Šie dokumentai yra Lenkijos istorijos ir santykių su kitomis tautomis, įskaitant ir lietuviais, šaltinis.

Lenkijos valstybės archyvų darbuotojai identifikuoja, konservuoja, skaitmenina ir integruoja diasporos dokumentus į nacionalinę archyvų informacinę sistemą. Šioje veikloje naudojami vietos institucijų metodai, pritaikyti Lenkijos archyvams, todėl jie dažnai apima archyvo, bibliotekos ir muziejaus funkcijas. Pagrindinis Lenkijos archyvų paramos programos tikslas – saugoti šiuos dokumentus ir padaryti juos prieinamus suinteresuotoms grupėms. Šiam tikslui pasitarnauja programos veiklų viešinimas, informacijos apie lenkų diasporos kolekcijas sklaida internete, paieškos priemonių kūrimas, parodų ir mokslinių konferencijų organizavimas, mokymų programos archyvistams.

For over 20 years, the Polish State Archives have been implementing a long-term programme in more than 20 emigration centres in some European states, also in North America and South America, aimed to support the Polish community abroad. Some of the oldest institutions of the Polish emigration were founded in the 19th c. (e.g., Polish Library in Paris, Polish Museum in Raspbersville in Switzerland); others were founded during the inter-war period, during the World War II or after the war.

The archives of the Polish community abroad add to the archival sources, preserved in Poland, because a great deal of this documentary heritage was lost during the divisions of the state or the both world wars. The documentary heritage, accumulated by the Polish community abroad, may serve as a basis for various types of research. These documents are the source of information on the history of Poland and the relations with other nations, including Lithuanians.

The employees of the Polish State Archives work on the identification, preservation, digitization and integration of the documents of the Polish community abroad into the national archival system. The methods applied by the local institutions, are adjusted to suit the needs of the Polish archives, thus they often embrace the functions of the archives, library and museum. The main aim of the support programme, offered to the Polish archives, is to preserve these documents and to make them available to various stakeholders. The publication of the programme activities, online information on the archival collections of the Polish community abroad, development of the search tools, exhibitions and scientific conferences, training offered to the archivists – all the above serves this purpose.

Arvydas Reneckis

(kino dokumentininkas, Amerikos lietuvių
televizijos redaktorius ir kūrėjas):

Filmuotas Amerikos lietuvių paveldas, jo išsaugojimas ir sklaida

Arvydas Reneckis

author of documentary films, editor and founder
the American Lithuanians' TV:

***Video heritage of American Lithuanians,
its preservation and dissemination.***

Pranešime dalijamasi kino dokumentininko patirtimi ir mintimis apie filmuoto lietuviškojo istorinio turinio paieškas Amerikos lietuvių ir JAV archyvuose, taip pat apie šios medžiagos pasiekiamumą, išsaugojimą ir galimą sklaidą. Lietuviško turinio gausu Amerikos Nacionaliniame archyve, Kongreso bibliotekoje bei kituose JAV visuomeniniuose ir universitetų archyvuose, o privačiuose Amerikos lietuvių namuose – neretai rūsiuose ar garažuose – saugomi ištisi filmuotos medžiagos lobynai ilgainiui pasmerkti išnykti ne tik dėl to, kad lietuvių išėivių palikuonys ją kada nors išmes į šiukšlyną, bet ir dėl netinkamai saugomų kino juostų ir vaizdajuosčių savaiminio fizinio bei cheminio suirimo. Iš visų archyvinių dokumentų filmuotoji medžiaga yra bene mažiausiai atspari laiko tūkmei. Dalis lietuviškos istorinės filmuotos medžiagos yra ne tik išsibarsčiusi, bet ir pasimetusi arba trūniją archyvuose tiek JAV, tiek ir pačioje Lietuvoje. Specializuoti archyvai galėtų padėti suskaitmeninti šią filmuotą medžiagą, kitaip kyla rizika anksčiau ar vėliau ją prarasti. JAV panašios profesionalios paslaugos kainuoja milžiniškus pinigus, o Lietuvoje, tikėtina, jas būtų galima įsigyti gerokai pigiau, nes Lietuvos centrinis valstybės archyvas (LCVA) ir Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija (LRT) turi aukščiausios klasės filmų skenerius ir noriai bendradarbiauja su viso pasaulio lietuviais. Kas kliudo Amerikos visuomeninių organizacijų archyvams susitarti dėl filmų išsaugojimo su LCVA ar LRT? Juo labiau, kad jau yra puikių pavyzdžių – bendri filmuotos medžiagos išsaugojimo ir sklaidos darbai, kuriuose bendradarbiauja JAV lietuvių bendruomenės organizacijos ir Lietuvos institucijos – Balzeko lietuvių kultūros muziejus Čikagoje, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, LCVA ir LR Konsulatas. Du nuostabūs projektai, kurie tikrai teikia nemažai vilties. Filmai yra mūsų gyvenimo kopijos ir kultūros paveldas. Nevalia jų numarinti.

The speaker shares his experience in making documentary films and his ideas on the search for the Lithuanian historical content in the audio material, preserved in the archives of the American Lithuanians and the USA archives. His speech also includes the issues of availability, preservation

and possible dissemination of such material. The Lithuanian content is abundant in the American National Archives, the Congress Library, as well as in other public or university archives in the USA. Moreover, the private houses of American Lithuanians, often the basements or garages of such houses, are the mines of such audio material. Unfortunately, in the long run, they are doomed to disappear, because one day the descendants of the Lithuanian emigrants are just going to throw it away, or the material will be ruined due to the natural physical and chemical factors. Of all the archival documents, the audio material is the least resistant to time. Some of the Lithuanian audio material scattered, some is lost or is rotting in the archives both in the USA and in Lithuania. Special archives could offer support in the digitization of such audio material – otherwise, it may be lost sooner or later. This kind of professional service cost a fortune in the USA. Lithuania, however, is likely to provide this kind of service for less money, as the Lithuanian Central State Archives and the National Radio and Television (LRT) have the cutting-edge film scanners and are willingly cooperating with Lithuanians all over the world. What prevents the archives of the public institutions in the USA from coming to an agreement with the LCSA or LRT? Especially having in mind that we have great examples of such cooperation, when the efforts of the Lithuanian public institutions in the USA and institutions in Lithuania were united. It involved Balzekas Museum of Culture in Chicago, Martynas Mažvydas National Library of Lithuania, Lithuanian Central State Archives and the Consulate of the Republic of Lithuania. These are just two great projects that give some hope. Films are both copies of our life and our cultural heritage. We are not allowed to let them die.

KITI PRANEŠIMAI

Other speeches

Kristina Lapienyte, dr. Robertas Vitas,
(Lituanistikos tyrimo centras Jungtinėse Amerikos Valstijose):
Iššūkiai, su kuriais susiduria išeivijos lietuvių paveldo saugojimo įstaigos. Lituanistikos tyrimo centras

Kristina Lapienyte, dr. Robertas Vitas,
Lithuanian Research and Studies Center in the USA:
Challenges faced by the offices, involved in the preservation of the Lithuanian emigration heritage. Lithuanian Research and Studies Center.

Pranešime aptariama Lituanistikos tyrimo centro (LTC), didžiausio lietuvių archyvo išeivijoje, veikla ir dabartinė situacija. Lituanistikos tyrimo centre sukaupta didelė dalis išeivijos dokumentinio, vaizdinio ir garsinio palikimo. Pranešime dėmesys skiriamas atliekamiems katalogavimo, skaitmeninimo darbams, taip pat dalijamasi LTC mokslinės veiklos ir finansinės situacijos įžvalgomis. Pranešime numatoma pristatyti pagrindinius darbus, prioritetus ir ryšius, personalo veiklą bei bendradarbiavimą su Lietuvos institucijomis.

The speakers give an overview of the activities and the recent situation of the Lithuanian Research and Studies Center, the biggest Lithuanian archives abroad. The Center has accumulated a significant part of the documentary, video and audio heritage of Lithuanian emigrants. The speakers focus on the document filling and digitization. They also share their views on the scientific activities at the center and its financial situation. The main tasks and priorities of the center, as well as its relations, employee activities and cooperation with Lithuanian institutions will be presented to the participants of the conference.

Dr. Daiva Dapkutė

(Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių išeivijos institutas):

**Lietuvių diasporos archyvinis paveldas:
pažinimo, susigrąžinimo ir tyrimo problemos**

Dr. Daiva Dapkutė

(Lithuanian Emigration Institute at Vytautas Magnus University):

**Archival heritage of the Lithuanian community abroad: issues of
knowledge, retrieval and research.**

Pranešime, remiantis nuo 1994 m. Kaune prie Vytauto Didžiojo universiteto veikiančio Lietuvių išeivijos instituto patirtimi, gvildenamos lietuvių diasporos archyvinio palikimo problemos: nuo diasporos archyvų išsibarstymo, prieinamumo ir saugojimo – iki jų pažinimo, įvertinimo ir tyrimo aktualijų. Pastaraisiais metais vis daugiau dėmesio skiriama archyvus saugančių institucijų bendradarbiavimui, šio paveldo skaitmeninimo, skaidos problemoms. Tačiau, nepaisant nuveiktų darbų, išeivijos paveldas iki šiol nėra tapęs Lietuvos visuomenės kultūrinio žinojimo, vartojimo dalimi. Pranešime taip pat nagrinėjama diasporos archyvinio paveldo tyrimų padėtis, retėjančios tyrėjų ir specialistų, galinčių pagelbėti atpažįstant, įvertinant, tvarkant šį įvairiaspalvį diasporos palikimą, gretos.

The speaker examines the problems, related to the archival heritage of the Lithuanian community abroad: starting with its dispersion, availability and preservation, and ending with the relevance of knowing about it, its evaluation and research. The speech is based on the work experience of the Lithuanian Emigration Institute at Vytautas Magnus University, which has been functioning since 1994 m. Over the last few years, a great impact was made on the cooperation of institutions preserving the archives, the digitization of this heritage and dissemination of the information. However, despite the work performed, the heritage of the Lithuanian emigrants has not become an element of cultural awareness or consumption of the Lithuanian society. The speaker also examines the situation of the research of the archival heritage, the decreasing number of researchers and professionals, who are able to help to evaluate and organise the diverse heritage of the Lithuanian community.

Prof. dr. Dalia Kuiziniene

(Vytauto Didžiojo universitetas):
**Išeivijos rašytojų archyvai – paieška,
saugojimas ir sklaida**

Prof. dr. Dalia Kuiziniene

(Vytautas Magnus University):
**Archives of emigrant writers – the search,
preservation and dissemination.**

Pranešime pateikiama apibendrinta informacija apie lietuvių išeivijos rašytojų archyvus (statistika ir institucijos, kuriuose jie saugomi), taip pat nagrinėjamos Lietuvos ir išeivijos institucijų bendradarbiavimo galimybės, sukuriant bendrą išeivijos archyvų informacinį katalogą, prieinamą bet kuriam tyrinėtoji, žurnalistui. Pranešime pristatoma, kiek išeivijos rašytojų biografijos, veikla ir kūryba yra sulaukę tyrinėjimų, kiek tyrėjai remiasi archyvinio palikimu, kiek jis yra prieinamas, kokia yra išeivijos literatūrinio paveldo sklaida Lietuvoje ir užsienyje, taip pat keliami šių archyvų spartesnio skaitmeninimo, paieškos, sisteminimo, naudojimo klausimai.

The speaker provides general information on the archives of Lithuanian emigrant writers (the statistical data and the institutions, where the archives are preserved) and examines the possibilities for the cooperation of Lithuanian institutions in Lithuania and abroad, which is aimed at the development of the joint information catalogue, available to every researcher or journalist. The speech includes the information on the scope of research of the biographies of the emigrant writers and their creative activity, and to which extent the researchers base their ideas on the archival heritage. The speaker discusses the availability of the heritage and the dissemination of the literary heritage both in Lithuania and abroad. The speaker also raises the issues of the faster digitization of archives and the search for information as well as their filing and usage.

Dr. Jolanta Mažylė

(Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas):
Gedgaudų asmeninio archyvo kelionė į Lietuvą

Dr. Jolanta Mažylė

(Faculty of Communication at Vilnius University):
Journey of the personal archive of the Gedgaudas family to Lithuania.

Lietuvos žurnalistikos istorijoje Vytautas Gedgaudas (1912–1999 m.) paliko ryškius ženklus kaip žurnalistas, politikos apžvalgininkas ir ilgametis JAV lietuvių laikraščio „Dirva“ redaktorius. Žinomų JAV lietuvių visuomenės ir kultūros veikėjų Gedgaudų šeimos fondo tvarkymo, saugojimo, pargabenimo į Lietuvą ir tolesnio jo likimo Lietuvoje reikalais J. Mažylė įpareigojo rūpintis V. Gedgaudo ir S. Gedgaudienės palikimo perėmėjas. Pranešime pristatomi Gedgaudų šeimos archyvo – dalykinių, asmeninių dokumentų, egodokumentų kaupiniai (telkiniai), aptariamoms ir analizuojamos teisinės bei sociopsichologinės dokumentinio paveldo sugrąžinimo į Lietuvą problemos, archyvinių dokumentų tvarkymo, sisteminimo, parengimo spaudai, leidybos ir sklaidos perspektyvos.

Vytautas Gedgaudas (1912–1999), a journalist, political commentator and long-time editor of American Lithuanian newspaper Dirva, is a prominent figure. The heir to the archive of the well-known Gedgaudas family, who were famous social and cultural figures of the Lithuanian community in the USA, authorised J. Mažylė to organise, preserve, transfer to Lithuania and take further care of the archive. The speaker presents the sets of formal and personal documents, also ego-documents of the Gedgaudas family archive. The speaker also discusses and analyses the legal, social and psychological issues related to the transfer of documentary heritage to Lithuania, archival document management and filing, publication of documents and the prospects of dissemination.

Jūratė Ivanauskienė

(Maironio lietuvių literatūros muziejus):
Bernardo Brazdžionio rinkinys, sklaida, ypatumai

Jūratė Ivanauskienė

(Maironis Lithuanian Literature Museum):
Bernardas Brazdžionis' collection, its dissemination and characteristics.

Pranešime aptariamas Bernardo Brazdžionio (1907–2002 m.) – rašytojo, redaktoriaus, žurnalisto, pirmojo Maironio muziejaus vadovo – archyvinis ir kūrybinis palikimas. Šiuo metu tai vienas didžiausių muziejaus rinkinių, visapusiškai atskleidžiantis ne tik Bernardo Brazdžionio asmenybę, jo pasitraukimo iš Lietuvos aplinkybes, bet ir lietuvių išeivių kultūrinį gyvenimą JAV. Muziejuje esantis archyvas sisteminamas, tyrinėjamas, rūpinamasi jo sklaida. Pranešime pristatomi unikaliausi rinkinio eksponatai, kalbama ir apie tai, kad dalis B. Brazdžionio archyvo, tikėtina, Maironio lietuvių literatūros muziejaus nepasiekė.

The speaker gives an overview of the archival and literary heritage of Bernardas Brazdžionis (1907–2002) – a writer, editor, journalist and the first head of Maironis Museum. At present, this is one of the biggest museum collections, which gives a clear view of the personality of Bernardas Brazdžionis, the circumstances, which made him emigrate, and also describes the cultural life of Lithuanian emigrants in the USA. The archive, which is preserved at the museum, is being systemized and researched at the moment. Efforts are made to disseminate the information about it. The speaker presents the unique exhibits of the collection. It is also believed, that some part of B. Brazdžionis' archive has never arrived to Maironis Lithuanian Literature Museum.

Dr. Asta Petraitytė-Briedienė
(Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių
išeivijos institutas):

**Lietuvos diplomatų archyvų likimai
(išsaugojimas, susigrąžinimas,
tyrinėjimai, sklaida)**

Dr. Asta Petraitytė-Briedienė
(Lithuanian Emigration Institute at Vytautas
Magnus University):

**Fate of the archives of Lithuanian diplomats
(preservation, retrieval,
research and dissemination).**

Pranešime pristatomi Lietuvos diplomatų archyvai, saugomi Lietuvoje ir už jos ribų. Lietuvos diplomatai išsaugojo Lietuvos valstybingumo, jos diplomatijos istorijai svarbius dokumentus. Per paskutinius trisdešimt nepriklausomybės metų į Lietuvą buvo parvežti keliolikos Lietuvos diplomatinių atstovybių archyvai – šiuo metu jie yra Lietuvos centrinio valstybės archyvo žinioje, – tačiau nemažai Lietuvos diplomatijos istorijai svarbių archyvų vis dar negrįžo į Lietuvą. Šių archyvų išskirtinumas yra tas, kad paprastai tai yra privatūs Lietuvos diplomatų archyvai, ir į atskiras Lietuvos institucijas jie pateko skirtingais keliais, tačiau taip buvo išsaugoti nuo sunaikinimo ir yra tvarkomi, tyrinėjami ir pristatomi plačiai visuomenei. Pranešima kalbama ir apie išryškėjusias Lietuvos diplomatų archyvų tvarkymo, tyrinėjimų ir sklaidos spragas.

The speaker presents the archives of diplomats, preserved both in Lithuania and abroad. Lithuanian diplomats managed to preserve the documents of great importance for the statehood of Lithuania and the history of diplomacy. Over the past thirty years of Lithuania' independence, quite a few archives of the diplomatic missions of Lithuania were transferred to Lithuania – at the moment, they are preserved at the Lithuanian Central State Archives. Still, a lot of archives, historically important for the Lithuanian diplomacy, are not in Lithuania yet.

The exceptional feature of these archives is the fact, that, as a rule, they are private archives of Lithuanian diplomats, and the ways, they arrived in various institutions in Lithuania, were very different. This is how they were saved from destruction. Now, they are managed, researched and presented to the public. The speaker also informs about the existing gaps in the management, research and dissemination of the archives of Lithuanian diplomats.

Dr. Giedrė Milerytė-Japertienė
(Lietuvos nacionalinis muziejus):
**Mano migracijos istorija: projektinės veiklos
dabarties išeivijos veiklos dokumentavimui**

Dr. Giedrė Milerytė-Japertienė
(National Museum of Lithuania):
**The story of my migration: various projects
for documentation of the activities of the
Lithuanian community abroad**

Pranešime pagrindinis dėmesys sutelkiamas į iššūkius, galinčius kilti ateities migracijos istorijos temų tyrinėtojams. Kalbant apie kasdienybės istoriją liudijančius šaltinius, tampa akivaizdu, jog asmeniniuose elektroniniuose archyvuose nesąmoningai kaupiamas dokumentinis palikimas bus sunkiai pasiekiamas ateities tyrėjams. O viešojoje erdvėje esanti privatų gyvenimą vaizduojanti informacija neatspindės realios situacijos, nes dažnu atveju yra selektyviai atrinkta. Siekiant fiksuoti ir palikti ateities kartoms validų duomenų masyvą, inicijuojami įvairūs kultūriniai projektai, kurių metu surinkta informacija galės būti panaudota pažinimo ir mokslo tikslais. Pranešime aptariama tokių iniciatyvų prasmė, eiga ir reikšmė.

The speaker focuses on the challenges that the future researchers of the migration history might face. When speaking about the sources, which testify to everyday history, it is evident that the documentary heritage, which is being unconsciously accumulated in personal electronic archives, will be hardly available for researchers in future. And the information, depicting private life in the public space, does not reflect the real situation, as in very many cases it is selective information. In order to capture and leave for future generations a valid data array, various cultural projects are initiated, and the information collected during the implementation of the projects could be used for cognitive and scientific purposes. The speaker discusses the meaning, process and significance of such initiatives.

Dr. Daiva Lukšaitė

(Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba):
Valstybės archyvų vykdomos ne Lietuvoje saugomo dokumentinio paveldo paieškos: ką esame praradę ir ką pavyko susigrąžinti?

Dr. Daiva Lukšaitė

(Office of the Chief Archivist of Lithuania):
Search for the archives preserved abroad, performed by the State Archives: what has been lost and what has been retrieved?

Pranešime apžvelgiami Lietuvos valstybinės archyvų sistemos institucijų nuo 1990 m. atliekami veiksmai, siekiant identifikuoti ne Lietuvoje saugomą, bet su Lietuva susijusį dokumentinį paveldą. Dėmesio centre – minėtų institucijų įtraukimas ir įsitraukimas sisteminant informaciją apie iš Lietuvos išvežtus archyvinius dokumentus, iniciatyvos, kurių imtasi siekiant tokius dokumentus sugrąžinti į Lietuvą. Aptariami šie veiksmai: teisinio reguliavimo kūrimas, tarptautinių sutarčių rengimas, ryšių su Lietuvos diaspora glaudinimas. Pranešime aptariamas Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų įsitraukimas į Globalios Lietuvos programą, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir Pasaulio lietuvių bendruomenės 2011 m. susitarimo poveikis įgyvendinant minėtą programą, taip pat kalbama apie su Lietuva susijusio dokumentinio paveldo paieškų užsienyje organizavimo niuansus, šių paieškų metu išskylančius iššūkius ir ateities perspektyvas.

The speaker gives an overview of the activities, carried out by the Lithuanian state archival institutions since 1990 and aimed at the identification of the documentary heritage, preserved abroad, though related to Lithuania. The focus of attention is on the involvement of the above institutions in systemising the information on the archival documents, taken away from Lithuania, and on the efforts to return such documents to Lithuania. The following actions are discussed: creation of legal regulation, drafting of international agreements, and making relations with the Lithuanian community abroad closer. The speaker informs about the involvement of the Office of the Chief Archivist of Lithuania and the state archives in the Global Lithuania Programme. The speaker also refers to the impact of the agreement between the Office of the Chief Archivist of Lithuania and the Lithuanian World Community of 2011 on the implementation of the above programme. There are also mentioned certain organisational nuances of the search for the Lithuania related documentary heritage abroad, the challenges faced and the future prospects.

Viktoras Bilotas

(Vytauto Didžiojo universitetas):
Su Lietuva susijęs 1773–1923 m. dokumentinis paveldas Sibiro archyvuose

Viktoras Bilotas

(Vytautas Magnus University):
Lithuania related documentary heritage, dating back to 1773-1923, in the Archives of Siberia.

Lietuvai svarbios istorinių dokumentų kolekcijos saugomos ne tik Sankt Peterburgo ir Maskvos archyvuose – dėmesio verti ir regioninių atminties institucijų fondai. Nuo 2016 m. asociacija „Lietuvių tiltai“, remiama Lietuvos kultūros tarybos, bendradarbiaudama su viešojo sektoriaus ir mokslo įstaigomis bei Sibiro lietuviais, vykdo projektą „Lietuvių Sibiriada“. Šio projekto dėka gana daug dokumentų kopijų pasiekė Lietuvos valstybės istorijos archyvą. Tokio pobūdžio projektai leidžia apžvelgti lietuviškąjį dokumentinį paveldą užsienio institucijose ir sugrąžinti į Lietuvą tegu ir nedidelę jo dalį. Tačiau šis paveldas reikalauja sisteminės kompleksinės programos.

Collections of historical documents, significant for Lithuania, are preserved not only in the archives in St. Petersburg and Moscow. Attention should be also paid to the fonds of the regional memory institutions. Since 2016, the association Lietuvos Tiltai (Bridges of Lithuania) is implementing the Lithuanian Sibiriada Programme in cooperation with public and scientific institutions, and Lithuanians residing in Siberia. The programme is supported by the Lithuanian Council for Culture. Thanks to this project, quite a lot of document copies have been transferred to the Lithuanian State Historical Archives. Such projects allow surveying the Lithuanian documentary heritage in foreign institutions and bring back to Lithuania at least some of it. However, such heritage requires a complex systemic programme.

Dr. Vitalija Stravinskienė
(Lietuvos istorijos institutas):
**Vilniaus vertybių grąžinimo iš Rusijos
problema – 1918–1939/1940 metų patirtys**

Dr. Vitalija Stravinskienė
(Lithuanian Institute of History):
**Problems related to the retrieval of Vilnius
valuables from Russia – practices of the
1918–1939/1940 period.**

Pranešime didžiausias dėmesys skiriamas Vilniaus istoriją atspindintiems dokumentams. Subyrėjus Rusijos imperijai ir prasidėjus modernių Lietuvos ir Lenkijos valstybių kūrimuisi, kilo tarpvalstybinis konfliktas dėl teritorijų. Abi valstybės pretendavo į Vilnių ir Vilniaus kraštą bei jo paveldą. Lietuva ir Lenkija, sudarydamos taikos sutartis su bolševikine Rusija, į jų turinį įtraukė Vilniaus vertybių grąžinimo klausimą. Kaimyninių valstybių varžybomis ir nesutarimais dėl Vilniaus naudojosi sovietinė Rusija, kuri stengėsi vilkinti laiką ir vis atidėliojo kultūros vertybių grąžinimą. Tačiau kai kurias Vilniaus vertybes Lietuvai ir Lenkijai vis dėlto pavyko atgauti. Pranešime kalbama apie Lietuvos ir Lenkijos atstovų pastangas susigrąžinti Vilniaus kultūros vertybes ir pristatomi šio proceso rezultatai.

In the speech, the greatest attention is paid to the documents, reflecting the history of Vilnius. After the collapse of the Russian Empire and at the beginning of the modern states of Lithuania and Poland, there was an interstate territorial conflict between the two states. Both states claimed for Vilnius and Vilnius region and its heritage. Lithuania and Poland, when concluding the peace treaty with the Bolshevik Russia, also raised the issue of the return of Vilnius valuables. The Soviet Russia took an advantage of the rivalry and disagreements about Vilnius between the two states and was procrastinating and delaying the return of the cultural valuables. However, Lithuania and Poland managed to recover some of the Vilnius valuables. The speaker emphasises the efforts of the representatives of Lithuania and Poland to recover the valuables and presents the results of this process.

Doc. dr. Juozapas Blažiūnas
(Lietuvos literatūros ir meno archyvas):
**Po Antrojo pasaulinio karo Baltarusijai
perduotų atminties institucijų archyvinių
dokumentų tyrimas**

Dr. Juozapas Blažiūnas, Associated Professor
(Lithuanian Archives of Literature and Art):
**Research of archival documents, produced
by memory institutions of Lithuania, and
transferred to Belarus Archives after the
World War II.**

Lietuvos literatūros ir meno archyvui užmezgus glaudesnius ryšius su Baltarusijos atminties institucijomis, atsirado didesnė galimybė susipažinti su tose institucijose saugomais originaliais dokumentais. Ne vienas jų pažymėtas įvairiais Lietuvos archyvų ar atminties institucijų antspaudais, nes po Antrojo pasaulinio karo iš Lietuvos Respublikos institucijų Baltarusijos Respublikos institucijoms buvo perduoti dideli kiekiai originalių dokumentų, muziejinių eksponatų, įvairių istorinių objektų. Pranešime dalijamasi atlikto pirminio tyrimo rezultatais.

After the Lithuanian Archives of Literature and Art have established close relationship with the memory institutions of Belarus, there was a better opportunity to get acquainted with the original documents preserved there. Quite a few of them have stamps of the Lithuanian archives or memory institutions. This is because after the World War II, a lot of original documents, museum exhibits and various historical objects belonging to the institutions of the Republic of Lithuania were transferred to the institutions of the Republic of Belarus. The author is sharing the information on the results of the initial research.

Dr. Dalia Cidzikaitė ir Valda Budreckaitė
(Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka):
**Tarptautinis projektas „Migracija mene ir moksle“ –
naujos teminės kolekcijos lietuviškojo segmento sukūrimas**

Dr. Dalia Cidzikaitė and Valda Budreckaitė
(Martynas Mažvydas National Library of Lithuania):
**International project on “Migration in the Art and the Sciences” –
creation of the Lithuanian segment in the modern thematic collection.**

Pranešime pristatomas 2017–2019 m. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos įgyvendintas tarptautinis projektas „Migracija mene ir moksle – „Europeana“ teminė migracijos kolekcija“ (angl. Migration in the Arts and the Sciences - A Europeana Migration Thematic Collection). Šio projekto tikslas – panaudojant saugomą kultūros paveldą sukurti specializuotą virtualią teminę kolekciją, atspindinčią migraciją mene ir moksle. Projekto metu surinktos medžiagos kuravimas, redagavimas ir jo sklaida buvo viena iš šešių numatytų projekto veiklų, apėmusių tokias veiklas, kaip išskirtinių objektų atranka, parodų ir galerijų kūrimas, sklaida socialiniuose tinkluose, svetainėse, tinklaraščiuose ir naujienlaiškiuose, su kolekcija susijusio žodyno kūrimas, jo vertimas į ES kalbas, renginio „Rinkimo diena #Europosmigracija“ organizavimas ir kt. Pranešimo metu dalijamasi projekto rezultatais ir pristatomi bibliotekos viešai prieigai pateikti dokumentai.

The speaker presents an international project “Migration in the Art and the Sciences – A Europeana Migration Thematic Collection”, implemented by Martynas Mažvydas National Library in 2017–2019. The aim of the project is to create a specialised virtual thematic collection making use of the preserved cultural heritage. The collection should reflect migration in art and sciences. Supervision, editing and dissemination of the collected material was one of the six activities planned within the project framework, which also included the selection of exceptional objects, establishment of exhibitions and galleries, dissemination of the information in social media, blogs and newsletters as well as the creation of the vocabulary related to the collection, its translation into EU languages, the arrangement of the event “Rinkimo diena #Europosmigracija” and others. The speakers present the results of the project and inform about the documents, needed to provide public access to the library.

Prof. dr. (HP) Arvydas Pacevičius
(Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas):
**Vilniaus universiteto (1579–1832 m.) dokumentinis paveldas:
išsklaidymo būdai, etapai, geografijs**

Prof. dr. (HP) Arvydas Pacevičius
(Faculty of Communication at Vilnius University):
**Documentary heritage of Vilnius University (1579–1832 m.):
ways of displacement, its stages and geographic locations.**

Pranešime aptariamos senojo Vilniaus universiteto (VU), caro valdžios uždaryto 1832 metais, archyvo ir bibliotekos rinkinių pasklidimo po Rusijos ir kitų šalių atminties institucijas kryptys, mėginama lokalizuoti dabartines dokumentinio paveldo saugojimo vietas. Ligšioliniai tyrimai rodo, kad didesnė Edukacinės komisijos, kartu ir VU archyvo, dalis 1833–1835 m. buvo perduota Rusijos Švietimo, Žemės ūkio ir Valstybinių turtų ministerijoms bei Valstybiniam archyvui Sankt Peterburge, o XIX a. pab.–XX a. pr. iškeliavo į Maskvą ir į kitas saugojimo vietas. Pranešime pateikiamos dabartinės VU dokumentinio (spaudos ir rankraštinio) paveldo objektų saugojimo vietos. Pranešime akcentuojama, kad didžioji dalis VU rinkinių iš Lietuvos išgabenta XIX a. Apimtimis šis prievartinis dokumentinio palikimo perkėlimas už Lietuvos ribų buvo vienas didžiausių per visą šalies istoriją, – netektimis su juo negali lygintis nei Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų, nei LDK laikais vykusių stichinių nelaimių mūsų kultūrai, jos istorinei savimonei ir tautiniam tapatumui padaryti nuostoliai.

The speaker presents information about the displacement of the collections and archives of the old Vilnius University (VU), closed by the Russian tsarist authorities in 1833, to Russia and to the memory institutions in other countries. There is also information provided about possible locations, where the heritage is being preserved now. The research proved that in 1833 – 1835, the greater part of the Educational Commission, together with the VU archives were transferred to the Ministry of Education of Russia and the Ministry of Agriculture and State Property of Russia, as well as to the State Archives in St. Petersburg. At the end of the 19th c. – the beginning of the 20th c., the documents were transferred to Moscow and other places for preservation. The speaker informs about the present locations, where the objects of VU documentary (prints and manuscripts) heritage are preserved. It is emphasised, that the greatest part of the VU collections was brought away from Lithuania in the 19th c. The scope of this forced transfer of the documentary heritage abroad was one of the greatest in the history of the country – the harm made to our culture, historical awareness and national identity do not even come close to the

losses endured during the both World Wars or natural disasters during the times of the Great Duchy of Lithuania.

Dr. Ernestas Vasiliauskas
Klaipėdos universiteto Baltijos regiono
istorijos ir archeologijos institutas):
**Lietuvos latvių diasporos egodokumentai
ir ikonografiniai šaltiniai – Šiaulių „Aušros“
muziejaus rinkinys**

Dr. Ernestas Vasiliauskas
(Institute of Baltic Region History and
Archaeology at Klaipėda University):
**Ego-documents and iconographic sources
of the Latvian community in Lithuania –
collection of Šiauliai Aušra Museum).**

Pranešime kalbama apie Lietuvos latvių diasporos dokumentus (egodokumentus, ikonografiją ir kt.) – nė vienoje Lietuvos atminties institucijoje šie dokumentai iki šiol nebuvo kryptingai kaupiami ir sisteminami. Šiaulių „Aušros“ muziejus nuo 2019 m. pradėjo rinkti, kaupti, sisteminti, viešinti Lietuvos latvių diasporos dokumentus. Pranešime išskiriamos šios šaltinių grupės: 1) šeimų fotografijų rinkiniai ir egodokumentai; 2) evangelikų liuteronų parapijų (Šiaulių-Alkiškių) archyvai; 3) draugijų (Vismantų latvių bibliotekos draugijos „Saulė“) dokumentai.

The speaker tells about the documents of the Latvian Community in Lithuania (ego-documents, iconography, etc.). So far, none of the memory institutions of Lithuania has been purposefully collecting and filing these documents. Šiauliai Aušra Museum started collecting accumulating, filing and publicising the documents of the Latvian community in Lithuania in 2019. The speaker defines three groups of sources: 1. family photo collections and ego-documents; 2. archives of the Evangelical Lutheran parishes (Šiaulia – Alkiškiai); 3. documents produced by associations (Association of Vismantai Latvian library “Saulė”).

Virginijus Jocys
(Lietuvos valstybės istorijos archyvas):
**Įvairių institucijų, tyrėjų kompetencijų jungtis
tikslinant ir tiriant asmenybių gyvenimą bei
kūrybos palikimą. Martyno Mažvydo atvejis.**

Virginijus Jocys
(Lithuanian State Historical Archives):
**Linking the competences of various
institutions and researchers in the revision
and investigation of the life and creative
activity heritage of individuals.
Martynas Mažvydas case.**

Pranešime pristatoma Nevyriausybinių asociacijos Mažosios Lietuvos reikalų tarybos ir Lietuvos valstybės istorijos archyvo iniciatyva suburta mokslininkų ir visuomenininkų iniciatyvinė grupė, užsibrėžusi tikslą tirti lietuvių raštijos pradininko Martyno Mažvydo biografiją, siekdama suteikti impulsą naujų archyvinių dokumentų paieškoms, kurios būtinos tolesnei jo biografijos ir kūrybos analizei. Iki šiol žinomi tik apytiksliai M. Mažvydo gimimo metai (tarp 1510–1520 m.) ir tikslesnė mirties data (1563-05-21). Tiek naujausia mokslinė informacija, tiek atskiri biografijos faktai, kuriais dalijasi šios grupės nariai, tiek keliamų hipotezių apžvalga brėžia platesnes iniciatyvinės grupės veiklos perspektyvas, orientuojantis į tai, kad M. Mažvydo palikimo ir jo aplinkos pažinimas turi būti ne proginis, bet nuolatinis procesas, susietas su strateginiais Lietuvos mokslo ir lituanistikos plėtros tikslais. Šis procesas turėtų ne tik telkti patyrusius mokslininkus, ugdyti jaunąją mokslininkų kartą, bet ir įtraukti platesnį visuomenės ratą. Pranešime aptariamos žinomos ir numanomos dokumentų ir informacijos paieškos kryptys Vokietijos, Lenkijos ir kitų valstybių archyvuose ar kitose atminties institucijose bei galimi kiti aktualių klausimų sprendimo būdai.

The speaker introduces the joint initiative group of social figures and scientists from the non-governmental organisation Board of Lithuania Minor and the Lithuanian State Historical Archives, the aim of which is the research of the beginner of the Lithuanian written language Martynas Mažvydas' biography and to start the search for new archival documents, which are needed for the further analysis of his biography and bibliography. At present, we know only the approximate year of birth of M. Mažvydas (between 1510-1520), while the date of his death is more exact (21-05-1563). The newest scientific information, separate facts of his biography, shared by this joint initiative group, and, also the overview of the hypotheses raised offer good prospects for the extension

of the activities of the group. It also suggests that getting familiar with M. Mažvydas heritage and his surroundings cannot be occasional – it has to be a permanent process, related to the strategic goals of Lithuanian scientific and linguistic development. This process should not only team up experienced scientists, but also educate young scientists and involve wide public. The speaker gives an overview of both known and probable directions for the search of documents and information in the archives or other memory institutions of Germany, Poland and other countries. He also offers other possible ways of dealing with relevant issues.

Doc. dr. Judita Puišo
(Kauno technologijos universitetas):
Skarulių Šv. Onos parapijos metrikų knygos.

Dr. Judita Puišo, Associated Professor
(Kaunas University of Technology):
Metrical books of St. Ann's parish in Skaruliai.

Pranešime dėmesys skiriamas Skarulių Šv. Onos parapijos, kuri gyvavo nuo 1522 metų iki 2003 metų, metrikų archyvui. Šimtmečius kauptas archyvas XX amžiuje buvo išbarstytas po skirtingas Lietuvos institucijas, o istorinė medžiaga, susijusi su Skarulių parapijos metrikų identifikacija, saugoma ne tik Lietuvos, bet Lenkijos archyvuose ir bibliotekose. Pranešime plačiau aptariamos Skarulių Šv. Onos parapijos metrikų archyvo prieinamumo plačiajai visuomenei, pažinimo, sisteminimo ir sklaidos problemos.

The speaker focuses on the metrical archive, belonging to St. Ann's parish in Skaruliai, which was functioning from 1522 until 2003. The archive, accumulated over the past several hundred years, was displaced to different Lithuanian institutions, and the historical material, related to the metrical identification of Skaruliai parish, is preserved not only in Lithuanian, but also in Polish archives and libraries. The issues, discussed by the speaker, include the availability of the archive of St. Ann's parish in Skaruliai to the general public, as well as familiarity with the archive, its filing and dissemination of information.